

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη της προκαταρκτικής γνωμοδότησης του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων με θέμα «Ιδιωτική ζωή και ανταγωνιστικότητα στην εποχή των μαζικών δεδομένων»

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά μέσω του δικτυακού τόπου του ΕΕΠΔ στη διεύθυνση www.edps.europa.eu)

(2014/C 225/07)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι προσεγγίσεις της ΕΕ στα ζητήματα της προστασίας δεδομένων, καθώς και της προστασίας του ανταγωνισμού και του καταναλωτή υπηρετούν κοινούς σκοπούς, περιλαμβανομένης της ενίσχυσης της ανάπτυξης, της καινοτομίας και της ευημερίας των καταναλωτών. Στην πράξη, ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής στους συναφείς τομείς είναι περιορισμένη.

Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες αποτελούν την αιχμή του δόρατος για την τεράστια ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας. Πολλές από τις εν λόγω υπηρεσίες διαφημίζονται ως «δωρεάν», όμως στην πραγματικότητα η παροχή τους γίνεται με αντάλλαγμα την κοινοποίηση των προσωπικών στοιχείων των πελατών. Οι δαπάνες και τα οφέλη αυτών των ανταλλαγών για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις θα έπρεπε να έχουν αποτελέσει προ πολλού αντικείμενο έρευνας.

Ο στενότερος διάλογος μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και εμπειρογνομόνων από όλους τους συναφείς τομείς αφενός θα συμβάλει στην επιβολή των κανόνων περί ανταγωνισμού και προστασίας του καταναλωτή και, αφετέρου, θα ωθήσει την αγορά στην παροχή υπηρεσιών που θα διευρύνουν την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

1. Εισαγωγή

1. Η ψηφιακή οικονομία συνεπάγεται πολλά πλεονεκτήματα για τους καταναλωτές και τους πολίτες. Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες προσφέρουν άνευ προηγουμένου δυνατότητες κοινωνικής διασύνδεσης, προώθησης της καινοτομίας και αποτελεσματικής επίλυσης προβλημάτων. Ταυτόχρονα, οι χρήστες αυτών των υπηρεσιών αποκαλύπτουν πλήθος πληροφοριών που τους αφορούν. Ο όγκος και η ποικιλομορφία των δεδομένων που συγκεντρώνονται δεν μπορούν να τυχουν επεξεργασίας μέσω των παραδοσιακών τεχνολογιών εξόρυξης και ανάλυσης δεδομένων. Ωστόσο, ο έλεγχος αυτών των πληροφοριών γίνεται σήμερα ολοένα πιο εφικτός χάρη σε μια εξέλιξη που έχει γίνει γνωστή με τον όρο «μαζικά δεδομένα»⁽¹⁾. Η εξαγωγή σημαντικών πληροφοριών από τα μαζικά δεδομένα έχει καταστεί σημαντικός πόρος ισχύος για τους μείζονες παράγοντες των αγορών μέσω Διαδικτύου. Δεν έχουν όλα τα μαζικά δεδομένα προσωπικό χαρακτήρα, όμως συχνά εμφανίζονται στο Διαδίκτυο προσφορές οι οποίες διαφημίζονται ή γίνονται αντιληπτές ως «δωρεάν» και ζητούν ως υποχρεωτικό αντάλλαγμα των υπηρεσιών που παρέχουν τα προσωπικά στοιχεία των καταναλωτών. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω αναπτυσσόμενες αγορές δεν ενέχουν για τους καταναλωτές μόνον οφέλη αλλά και συγκεκριμένους κινδύνους για την ευημερία τους και τα δικαιώματα στην προσωπική ζωή και στην προστασία των δεδομένων.
2. Οι αρχές και οι κανόνες της ΕΕ περί της προστασίας των δεδομένων, του ανταγωνισμού και του καταναλωτή αποσκοπούν στην προαγωγή μιας ακμάζουσας εσωτερικής αγοράς και στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Η ενίσχυση της σύγκλισης στο επίπεδο της υλοποίησης των συναφών πολιτικών θα μπορούσε να συμβάλει στην επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων που εγείρει η οικονομία των μαζικών δεδομένων. Ωστόσο, οι πολιτικές

⁽¹⁾ Ο όρος «μαζικά δεδομένα» αναφέρεται στα γιγαντιαία ψηφιακά σύνολα δεδομένων τα οποία αποθηκεύονται από επιχειρήσεις, κυβερνήσεις και άλλους μεγάλους οργανισμούς και εν συνεχεία αναλύονται εις βάθος με τη χρήση υπολογιστικών αλγορίθμων». Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, γνωμοδότηση 03/2013 σχετικά με την αρχή του περιορισμού του σκοπού, σ. 35. Σύμφωνα με έναν εναλλακτικό ορισμό, ο όρος «μαζικά δεδομένα» αναφέρεται σε «σύνολα δεδομένων των οποίων το μέγεθος υπερβαίνει τις δυνατότητες σύλληψης, αποθήκευσης, διαχείρισης και ανάλυσης που έχουν τα εργαλεία λογισμικού μιας τυπικής βάσης δεδομένων», McKinsey Global Institute, 'Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity', Ιούνιος 2011. Στην παρούσα προκαταρκτική γνωμοδότηση, ο όρος «μαζικά δεδομένα» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τις δραστηριότητες συλλογής και ανάλυσης μαζικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε σύνολα δεδομένων τα οποία χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλομορφία και όγκο.

αυτές χαρακτηρίζονταν μέχρι σήμερα από παράλληλη ανάπτυξη και μικρό μόνο βαθμό αλληλεπίδρασης σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος⁽¹⁾. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ρυθμιστικές αρχές της ΕΕ εστίαζαν μέχρι σήμερα το ενδιαφέρον τους στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία διατίθενται στην αγορά με χρηματικό αντίτιμο. Οι υπεύθυνοι χάραξης της πολιτικής και οι ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να παρακολουθούν τις συνεχείς τεχνολογικές εξελίξεις στις οποίες προσαρμόζονται και, ταυτόχρονα, πρωτοστατούν οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις. Την υποχρέωση αυτή απηχεί η πρόσφατη πολιτική δέσμευση για την «ολοκλήρωση» της «ενιαίας ψηφιακής αγοράς»⁽²⁾.

3. Ο ΕΕΠΔ προωθεί μια «φιλοσοφία προστασίας δεδομένων» για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, στο πλαίσιο της οποίας οι αρχές περί προστασίας των δεδομένων διέπουν όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής και τη συναφή νομοθεσία⁽³⁾. Συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου αυτού, η παρούσα προκαταρκτική γνωμοδότηση επιδιώκει να αποτελέσει το έναυσμα για τη διεξαγωγή ενός διαλόγου μεταξύ εμπειρογνομόνων και επαγγελματιών από τους συναφείς τομείς, περιλαμβανομένων των οργάνων της ΕΕ και των εθνικών ρυθμιστικών αρχών στους τομείς του ανταγωνισμού, της προστασίας του καταναλωτή και της προστασίας δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ θα εξετάσει ακολούθως τις απόψεις και τις ιδέες που θα εκφραστούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας και θα εκδώσει συναφώς νέα γνωμοδότηση, όπου θα περιλαμβάνονται συστάσεις για την ανάληψη δράσης.
4. Το κεφάλαιο 2 της παρούσας γνωμοδότησης ξεκινά με την ανάλυση των τάσεων που παρατηρούνται στην ψηφιακή οικονομία, καθώς και του ρόλου που διαδραματίζουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στην εποχή των μαζικών δεδομένων. Το κεφάλαιο 3 διαλαμβάνει σχετικά με τις συναφείς πτυχές των κανόνων της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων, ανταγωνισμού και προστασίας του καταναλωτή. Το κεφάλαιο 4 αναλύει τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των τριών τομέων πολιτικής:
 - τη συμβολή του ελέγχου των προσωπικών στοιχείων στην απόκτηση ισχύος στην αγορά της ψηφιακής οικονομίας και τις επιπτώσεις στην προστασία δεδομένων
 - τους κινδύνους που ενέχουν για τον καταναλωτή οι συγκεντρώσεις και η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης επιχειρήσεων που επεξεργάζονται μεγάλους όγκους δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και
 - τις δυνατότητες ανάπτυξης μιας ακμάζουσας αγοράς υπηρεσιών με υψηλότερο βαθμό προστασίας της ιδιωτικότητας⁽⁴⁾ μέσω της ενίσχυσης των επιλογών των καταναλωτών κατόπιν ενημέρωσης.

⁽¹⁾ Η παρούσα προκαταρκτική γνωμοδότηση αναπτύσσει τα θέματα που έθιξε ο ΕΕΠΔ κατά τη διάρκεια ενός σεμιναρίου που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 13 Ιουνίου 2013 https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/Publications/Speeches/2013/13-06-13_Speech_CB_Brussels_EN.pdf. Συναφείς συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν το 2010 στο πλαίσιο της 32ης διεθνούς διάσκεψης επιτρόπων προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής σφαιρας, που πραγματοποιήθηκε στην Ιερουσαλήμ. Εξάλλου, τον Νοέμβριο του 2012 ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής Joaquín Almunia εκφώνησε ομιλία με θέμα «Ανταγωνισμός και ιδιωτική ζωή στις αγορές δεδομένων» (http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-860_en.htm). Τον Φεβρουάριο του 2013, στο πλαίσιο της 4ης Διεθνούς διάσκεψης για τον Ανταγωνισμό που διοργάνωσε το New Frontiers of Antitrust, ύστερα από μια συζήτηση με θέμα «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα: Θα υπάρξει σύγκρουση μεταξύ του δικαιίου του ανταγωνισμού και του δικαιίου προστασίας της ιδιωτικής ζωής;», η γενική διευθύντρια της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης της Επιτροπής απηύθυνε έκκληση να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην αλληλεπίδραση μεταξύ του δικαιίου προστασίας δεδομένων και του δικαιίου του ανταγωνισμού. Βλ. Françoise Le Bail, 'Protection de la vie privée et des données personnelles: l'Europe à l'avantgarde', *Concurrences Revue des droits de la concurrence: Competition Law Journal: Demain la concurrence* New Frontiers of Antitrust Colloque I Concurrences, N° 2-2013. Μια παρόμοια συζήτηση διεξάγεται στις Ηνωμένες Πολιτείες, ιδίως μετά την απόφαση της Federal Trade Commission σχετικά με τη συγχώνευση της Google DoubleClick (βλ. υποσημείωση 76) και τη διατύπωση διαφωνίας της Επιτροπής Jones Harbour http://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/public_statements/statement-matter-google/doubleclick/071220harbour_0.pdf. Επικαιροποιημένη παρουσίαση της ανάλυσης της κ. Harbour παρέχεται στο άρθρο της με τίτλο «The Transatlantic Perspective: Data Protection and Competition Law», στο *Data Protection Anno 2014: How to Restore Trust?*, εκδόσεις Hijmans, H. and Kranenborg, H., 2014, σελίδες 225-234.

⁽²⁾ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2013 δεσμεύτηκε για την «ολοκλήρωση της ενιαίας ψηφιακής αγοράς» έως το 2015, περιλαμβανομένου του καθορισμού «πρόσφορων προϋποθέσεων πλαισίωσης για τα μαζικά δεδομένα και το υπολογιστικό νέφος στην ενιαία αγορά», μέσω της ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, των ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, της επίσημης των υπηρεσιών ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης και πληρωμών, καθώς και της φορητότητας του ψηφιακού περιεχομένου και των δεδομένων, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/139197.pdf. Ο ΕΕΠΔ εξέδωσε γνωμοδότηση σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής του προγράμματος της ΕΕ «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2013/13-04-08_Digital_Agenda_EN.pdf.

⁽³⁾ Βλ. ΕΠΠΔ, «Strategy 2013-2014: Towards excellence in data protection», https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/Publications/Strategy/13-01-22_Strategy_EN.pdf. Ο ΕΕΠΔ, εκτός από τις γνωμοδοτήσεις που εκδίδει τακτικά για νομοθετικές προτάσεις ή έγγραφα πολιτικής τα οποία εγκρίνουν η Επιτροπή ή άλλα θεσμικά όργανα ή οργανισμοί βάσει του άρθρου 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, όπως και την εμπειρογνομοσύνη που παρέχει στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, καθώς και στα υποκείμενα των δεδομένων, για το σύνολο των θεμάτων που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 41 παράγραφος 2, μπορεί να εκδίδει γνωμοδοτήσεις ίδια πρωτοβουλία με στόχο να συμβάλει σε συζητήσεις σχετικά με τις νομοθετικές και κοινωνικές εξελίξεις που ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Για παράδειγμα, βλ. τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ για τη σχέση μεταξύ του υπολογιστικού νέφους και του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων (ΕΕ C 253 της 3.9.2013, σ. 1). Ανάλογες γνωμοδοτήσεις μπορούν να εκδοθούν και για άλλα θέματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

⁽⁴⁾ Οι τεχνολογίες για τη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας έχουν οριστεί από την Επιτροπή ως «ένα ολοκληρωμένο σύστημα μέτρων ΤΠΕ που προστατεύουν την ιδιωτικότητα εξαλείφοντας ή περιορίζοντας προσωπικά δεδομένα ή εμποδίζοντας την περιττή ή/και ανεπιθύμητη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, χωρίς ωστόσο να χάνεται η λειτουργικότητα του συστήματος πληροφοριών». Βλ. «Προώθηση της προστασίας των δεδομένων μέσω τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας (TBI)», COM(2007) 228 τελικό. Στο εν λόγω έγγραφο, ο όρος «τεχνολογίες για τη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις υπηρεσίες προς τους πελάτες οι οποίες έχουν σχεδιαστεί με βάση μια τέτοια τεχνολογία.

Αποδίδεται επίσης έμφαση στη σημασία της από κοινού εξέτασης των συναφών ζητημάτων, της επιβολής των κανόνων και της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο ⁽¹⁾.

5. Εν κατακλείδι, το κεφάλαιο 5 εξετάζει τις πιθανές αποκρίσεις πολιτικής και καλεί την Επιτροπή, τις εθνικές εποπτικές αρχές, τις ομάδες υποστήριξης και τους νομικούς να διευρύνουν και να εμβαδύνουν τη συζήτηση επί του θέματος. Στην αρχή κάθε ενότητας, κουκίδες και παραπομπές καθοδηγούν τον αναγνώστη με γνώμονα τη βασική επιχειρηματολογία και τα σημεία κοινού ενδιαφέροντος μεταξύ των τριών τομέων του δικαίου της ΕΕ. Στο παράρτημα του παρόντος εγγράφου παρουσιάζεται περίληψη των εν λόγω σημείων κοινού ενδιαφέροντος.

5. Συμπέρασμα: απαιτείται περαιτέρω έρευνα και συζήτηση

Η ταχεία ανάπτυξη της ηλεκτρονικής αγοράς ή των ηλεκτρονικών αγορών [...] επηρεάζει ολοένα και περισσότερο όλες τις πτυχές των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Η διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές θα αποτελέσει σημαντική προτεραιότητα [...] η αυξανόμενη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των δεδομένων που αφορούν τις καταναλωτικές συναλλαγές για εμπορικούς σκοπούς [...] αναδεικνύεται σε ένα ολοένα και πιο σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα [το οποίο θα μπορούσε] να λειτουργεί ολοένα και σε μεγαλύτερο βαθμό εις βάρος των συμφερόντων του καταναλωτή.

(Απόσπασμα από την ομιλία του David Currie, προέδρου της Competition and Markets Authority του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία δόθηκε στις 7.11.2013 στο πλαίσιο των Beesley Lectures.)

85. Η παρούσα προκαταρκτική γνωμοδότηση διερεύνησε και εξέτασε τις πιθανές συγκλίσεις και τα σημεία τριβής μεταξύ τριών κλάδων του δικαίου της ΕΕ σε σχέση με το ταχέως αναπτυσσόμενο νομικό πλαίσιο για τα μαζικά δεδομένα. Παρότι η ιδιωτική ζωή και η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν δημόσια συμφέροντα και θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τις Συνθήκες, η έλλειψη ενός κοινού πλαισίου συνεργασίας κατά την ανάπτυξη των πολιτικών ανταγωνισμού, προστασίας του καταναλωτή και προστασίας δεδομένων ενδέχεται να ευθύνεται για τη μειωμένη αποτελεσματικότητα της επιβολής των κανόνων του ανταγωνισμού, καθώς και των κινήτρων για την ανάπτυξη υπηρεσιών με υψηλότερο βαθμό προστασίας της ιδιωτικότητας και ελαχιστοποίηση της ενδεχόμενης ζημίας του καταναλωτή. Στο πλαίσιο της ψηφιακής οικονομίας τα προσωπικά στοιχεία αποτελούν σημαντικά άυλα αγαθά για τη δημιουργία εμπορικής αξίας και οικονομικό αντάλλαγμα για τις παρεχόμενες ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ερμηνεία βασικών εννοιών, όπως της διαφάνειας, της δεσπόζουσας θέσης, της ευημερίας και της ζημίας του καταναλωτή.
86. Η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί περισσότερο χρόνο για έρευνα, εξέταση και συζήτηση, θα μπορούσε δε να περιλαμβάνει κάποιες από τις παρακάτω προτεραιότητες ή και το σύνολό τους:
- όσον αφορά τις υπηρεσίες με υψηλότερο βαθμό προστασίας της ιδιωτικότητας, ευαισθητοποίηση των καταναλωτών, των παρόχων υπηρεσιών και των ρυθμιστικών αρχών σχετικά με τις τρέχουσες και τις μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις στις συναφείς αγορές της ψηφιακής οικονομίας, καθώς και τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα, την ευημερία και τις επιλογές του καταναλωτή και την καινοτομία.
 - θέσπιση λυσιτελών κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή των κανόνων προστασίας της ιδιωτικής ζωής, του ανταγωνισμού και του καταναλωτή στο πλαίσιο της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών, ιδίως δε των διαφημιζόμενων ως «δωρεάν», οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των καταναλωτών και των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, καθώς και τα στοιχεία που αφορούν τις προτιμήσεις και τις ανησυχίες των καταναλωτών.
 - συνεργασία μεταξύ των αρχών έρευνας και επιβολής, για παράδειγμα όσον αφορά την κατάρτιση σεναρίων και ενδεχόμενων προτύπων για τη μέτρηση της ισχύος στην αγορά της ψηφιακής οικονομίας, καθώς και ανταλλαγή απόψεων επί των ερευνών που διεξάγονται στο πλαίσιο συγκεκριμένων υποθέσεων, και
 - αναθεώρηση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού για τις ψηφιακές αγορές του 21ου αιώνα, περιλαμβανομένων των σημείων κοινού ενδιαφέροντος της εν λόγω νομοθεσίας με άλλους τομείς του δικαίου και με αξιοποίηση των δυνατοτήτων εποικοδομητικής συνεργασίας με άλλες συναφείς αρχές.

⁽¹⁾ Η επίτευξη του στόχου αυτού επιβάλλει, μεταξύ άλλων, τη λειτουργία μεμονωμένων και κοινών συνδέσμων με το Παγκόσμιο δίκτυο Επιβολής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Global Privacy Enforcement Network) και το Διεθνές δίκτυο Ανταγωνισμού, καθώς και την εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών της ΕΕ και της US Federal Trade Commission.

87. Η αξιοποίηση των προσωπικών στοιχείων έχει συμβάλει στην ανάπτυξη και τη διατήρηση της ψηφιακής οικονομίας. Οι μεμονωμένοι καταναλωτές πρέπει να μπορούν να καρπώνονται ένα δίκαιο μερίδιο των πλεονεκτημάτων αυτής της ανάπτυξης. Οι αρχές προστασίας του ανταγωνισμού και των δεδομένων αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο την τεράστια σημασία της πρόκλησης αυτής για την οικοδόμηση ενός κλίματος εμπιστοσύνης και λογοδοσίας για το σύνολο των δραστηριοτήτων της ψηφιακής οικονομίας. Η προστασία των δεδομένων αποτελεί για τους μεμονωμένους καταναλωτές μια μοναδική ευκαιρία, καθώς τους παρέχει τα εργαλεία για την προστασία των δικαιωμάτων τους και για την αποτελεσματικότερη επιβολή των κανόνων του ανταγωνισμού και της προστασίας του καταναλωτή.
88. Το επόμενο βήμα αφορά την εξέταση των δυνατοτήτων στενότερου συντονισμού μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών προς επίτευξη των ανωτέρω στόχων. Ο συντονισμός αυτός δεν πρέπει να περιορίζεται στην Ευρώπη αλλά να αντικατοπτρίζει την παγκόσμια εμβέλεια των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ψηφιακής οικονομίας. Ο ΕΕΠΔ προτίθεται να διευκολύνει τον διάλογο αυτόν.

Βρυξέλλες, 26 Μαρτίου 2014.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Προστασία των δεδομένων, του ανταγωνισμού και του καταναλωτή στην ΕΕ: Συγκριτική επισκόπηση

	Προστασία δεδομένων	Δίκαιο του ανταγωνισμού	Προστασία του καταναλωτή	Σημεία κοινού ενδιαφέροντος στην ψηφιακή οικονομία
Νομικό πλαίσιο	— ΧΘΔ, άρθρα 7 και 8 — ΣΛΕΕ, άρθρο 16	— ΣΛΕΕ, άρθρα 101-106	— ΧΘΔ, άρθρο 38 — ΣΛΕΕ, άρθρα 12 και 169	— Θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ και οικονομική αποστολή
Συναφές παράγωγο δίκαιο	— Οδηγία 95/46/ΕΚ — Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 — Οδηγία 2002/58/ΕΚ — Γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (υπό διαπραγμάτευση)	— Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (Εκσυγχρονισμός) — Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 (Συγκεντρώσεις)	— Οδηγία 93/13/ΕΟΚ (καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων) — Οδηγία 98/6/ΕΚ (αναγραφή των τιμών) — Οδηγία του Συμβουλίου 2005/29/ΕΚ (αθέμιτες εμπορικές πρακτικές) — Οδηγία 2006/114/ΕΚ (παραπλανητική διαφήμιση) — Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 (συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών) — Οδηγία 2011/83/ΕΕ (δικαιώματα των καταναλωτών)	— Κανόνες για την προαγωγή της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς — Κανόνες για την κατοχύρωση της προστασίας των μεμονωμένων καταναλωτών
Πεδίο εφαρμογής	— Όλοι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων οι οποίοι έχουν την έδρα τους εντός της ΕΕ ή χρησιμοποιούν εξοπλισμό εγκατεστημένο στην ΕΕ. Διατάξεις των οποίων οι ένομες συνέπειες κλιμακώνονται με βάση τη φύση και των όγκο των δεδομένων που τυγχάνουν επεξεργασίας. — (Το πεδίο εφαρμογής αναμένεται να διευρυνθεί βάσει του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων ώστε να καλύπτει το σύνολο των υπεύθυνων επεξεργασίας δεδομένων οι οποίοι διαθέτουν στην αγορά προϊόντα ή υπηρεσίες ή παρακολουθούν τη συμπεριφορά των υποκειμένων των δεδομένων που διαμένουν στην ΕΕ.	— Όλες οι οικονομικές δραστηριότητες που «δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών». — Οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση στην αγορά υπέχουν «ειδική ευθύνη» να αποφεύγουν τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.	— Όλα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που διατίθενται ή καταναλώνονται στην εσωτερική αγορά.	— Αντίκτυπος της οικονομικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς σε ατομικό επίπεδο στην ΕΕ

	Προστασία δεδομένων	Δίκαιο του ανταγωνισμού	Προστασία του καταναλωτή	Σημεία κοινού ενδιαφέροντος στην ψηφιακή οικονομία
Επεξεργασία δεδομένων και συναφείς αγορές	— Συμβατοί σκοποί για την επεξεργασία δεδομένων	— Καθορισμός της συναφούς αγοράς και δυνατότητα υποκατάστασης των προϊόντων και των υπηρεσιών		— Καθορισμός των συναφών αγορών που αναπτύσσονται με τη χρησιμοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Υπολογισμός της ισχύος της ψηφιακής αγοράς
Διαφάνεια και δικαίωμα επιλογής	— Δικαίωμα ενημέρωσης και δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα σε κατανοητή μορφή — Ελεύθερη, επί συγκεκριμένου θέματος, κατόπιν ενημέρωσης και σαφής συναίνεση — Δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων	— Συγκέντρωση και ομαδοποίηση των υπηρεσιών — Αποτροπή του ανταγωνισμού μέσω άρνησης χορήγησης βασικής διευκόλυνσης	— Σαφής και κατανοητή ενημέρωση σχετικά με τις τιμές των προϊόντων	— Κοινή αντίληψη για την αξία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Καθεστώς ιδιοκτησίας ιδίων δεδομένων με αξιοποίηση της φορητότητας των δεδομένων
Πρόληψη ζημιών	— Ελαχιστοποίηση των δεδομένων — Απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας	— Έννοια της ευημερίας του καταναλωτή — Υπερβολική τιμολόγηση των υπηρεσιών — Θεωρητική ανάλυση της ζημίας που προκαλούν οι συγκεντρώσεις στους καταναλωτές — Εξαιρέσεις από τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων	— Έννοια της «καλής πίστης» στις συμβάσεις — Απαγόρευση των παραπλανητικών ισχυρισμών σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες	— Η προστασία δεδομένων ως παράγοντας που συμβάλλει στην ευημερία του καταναλωτή — Χρησιμοποίηση των μέσων προσφυγής για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στο πλαίσιο της προστασίας του ανταγωνισμού — Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη υπηρεσιών για τη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας

	Προστασία δεδομένων	Δίκαιο του ανταγωνισμού	Προστασία του καταναλωτή	Σημεία κοινού ενδιαφέροντος στην ψηφιακή οικονομία
Εποπτεία, επιβολή, κυρώσεις, μέσα προσφυγής	— Ανεξάρτητες εθνικές αρχές — Συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ μέσω της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29 (υπό διαπραγμάτευση) και του μηχανισμού συνεκτικότητας — Δικαίωμα δικαστικής προσφυγής για παραβιάσεις δικαιωμάτων — Δικαίωμα αποζημίωσης — Διοικητικές κυρώσεις υπό μορφή προστίμου υπολογιζόμενου ως ποσοστού επί του ετήσιου κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων (υπό διαπραγμάτευση)	— Επιβολή μέσω των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και της Επιτροπής εκ μέρους της ΕΕ — Οι αρχές συνεργάζονται μέσω του ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού — Κυρώσεις για παραβάσεις μέσω της σύναψης αντανταγωνιστικών συμφωνιών υπό τη μορφή προστίμων έως και 10 % επί του συνολικού κύκλου εργασιών — Τα δικαιώματα δικαστικής προσφυγής των καταναλωτών δεν έχουν εναρμονισθεί	— Αποκλειστικά αρμόδιες είναι οι εθνικές αρχές — Το δίκτυο ΣΠΚ καθορίζει κοινές προτεραιότητες στον τομέα της επιβολής για κάθε έτος στο πλαίσιο των οποίων διεξάγονται συντονισμένοι έλεγχοι συμμόρφωσης και εκτελούνται ειδικά έργα ανά τομέα — Εκτός από τις «ενδοκοινοτικές παραβάσεις», δεν υφίσταται κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με την έρευνα των παραβάσεων του δικαίου προστασίας καταναλωτή — Σπάνια οι αρχές αποζημιώνουν τους καταναλωτές για παραβάσεις του δικαίου προστασίας του καταναλωτή	— Διάλογος και συνεργασία για την αντιμετώπιση περιπτώσεων στο πλαίσιο των οποίων διακυβεύονται ταυτόχρονα ο ελεύθερος ανταγωνισμός, η ευημερία των καταναλωτών και η προστασία δεδομένων.

Συντομογραφίες

ΧΘΔ: Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης